

Petra NIKŠOVÁ: *Stranický euroskepticismus ve Spolkové republice Německo na pozadí krize eurozóny*. Diplomová práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií UK-FSV (katedra německých a rakouských studií), Praha 2015, 86 s.

Tématem předložené diplomové práce je *stranický euroskepticismus* v SRN, zejména na pozadí krize eurozóny, přičemž autorka tímto neobvyklým termínem rozumí „euroskepticismus objevující se u politických stran“, a to s odvoláním na práce politologa Paula Taggarta k příslušnému tématu. Cílem práce je v obecnější rovině charakterizovat euroskeptické nálady v SRN v letech 2009-2014 (přičemž termín „euroskepticismus“ je na s. 12-14 alespoň přibližně definován, což vzhledem k velmi nejednotnému úzu není příliš snadné), a to se zaměřením na etablované politické strany, tj. strany zastoupené ve Spolkovém sněmu SRN, resp. na nově založenou *Alternative für Deutschland* (AfD), vzniklou jako bezprostřední a konjunkturální reakce na krizi eurozóny. Využívá přitom modifikovaný koncept stranického euroskepticismu Paula Taggarta a Alekse Szczerbiaka (a jeho poměrně simplexní rastr „soft“ a „hard“ euroskepticismu a „euroskeptických“ stran), přičemž vnímá i argumenty kritiků tohoto konceptu (např. Peter Kopecký, Case Mudde). V úvodu je formulována poměrně zřejmá hypotéza, že „krize eurozóny vedla v německém prostředí k nárůstu euroskeptických nálad“ (s. 4).

Cílům práce logicky odpovídá i její struktura: po úvodu s přehledem literatury a teoretické části (1. kapitola) se zdůvodněním zvolené metodologie a zavedením pojmů a upřesněním běžně užívané terminologie následuje (2. kapitola) deskripce diskusí a nálad, které panovaly v SRN na počátku a během krize eurozóny, posléze pak kapitola o ideových zdrojích stranického euroskepticismu na základě analýzy stranických dokumentů, programatiky apod. Jádrem práce se jeví být 4. a 5. kapitola, které se zabývají konkrétními podobami a projevy stranického euroskepticismu u všech relevantních politických stran v SRN, které dělí dle Taggart/Szczerbiakova konceptu na *soft-euroskeptické strany* (CSU a Die Linke), na víceméně proevropské „strany establishmentu“ (se soft-euroskeptickými platformami či jedinci, tj. CDU, Bündis 90/Grüne, SPD, FDP) a *hard-euroskeptickou* AfD (*Alternative für Deutschland*). U poslední jmenované ovšem autorka pomíjí aktuální vývoj v této straně, která se nachází de facto před rozkolem (ekonomické křídlo versus národně-konzervativní). V tomto smyslu je třeba i revidovat i pasáž o perspektivách německého euroskepticismu, kde se autorka soustřeďuje na Die Linke a AfD a poněkud podceňuje rostoucí euroskeptický potenciál v FDP (po volbách v Hamburku a Brémách probouzející se z kómatu), resp. euroskeptický potenciál v etablovaných stranách (zejména v CSU, ale i v CDU).

V závěru autorka konstatuje potvrzení úvodní poněkud transparentní a jednoduché hypotézy („nepříznivý vývoj v eurozóně se negativně odráží v německém prostředí“), kdy lze nárůst euroskeptických nálad názorně pozorovat na příkladech „etablovaných“ CSU, FDP, nicméně zároveň konstatovat, že v těchto a dalších parlamentních stranách se soft-euroskepticismus projevuje spíše jen na rétorické úrovni, nikoliv v politické praxi. S tím lze jistě, a to nejenom na základě autorčiných vývodů, souhlasit. Drobné výtky je možné mít k některým detailům. Tak např. na s. 14 je někdejší Brunnerův *Bund freier Bürger* (90. léta) označen za „monotematickou antievropskou stranu“. To jistě platilo v okamžiku jejího založení, v reakci na Maastrichtskou smlouvu, pak ale strana „nabalovala“ příznivce na další témata (migrace, kritika velkých stran) a programově se blížila Haiderově rakouské FPÖ. Překvapení z kritiky Zelených ohledně demokratického deficitu v EU (s. 34) není na místě: při celkově kladném postoji k evropské integraci (v 80. letech to ale ještě nebylo samozřejmostí!) je tato kritika permanentní součástí „zelené“ evropské programatiky i politiky a bylo možno ji sledovat i před eurokrizí. Je otázka (s. 35), zda je Die Linke „ze své podstaty protiintegrační“ – toto tvrzení je v rozporu s prezentací programových východisek na s. 30. U grafu na s. 39 autorka vůbec nevysvětluje u analýzy vnímání demokratického deficitu EU občany Německa zjevnou změnu trendu v r. 2014!

Během *rozpravy* bych doporučoval charakterizovat podrobněji euroskeptické potenciály v jednotlivých „etablovaných“ politických stranách, speciálně však v CSU a FDP, kde je soft-euroskeptický trend podle mého názoru nejzřetelnější. Navzdory drobným výhradám doporučuji diplomovou práci Petry Nikšové k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm *velmi dobře* (2), v případě přesvědčivé ústní obhajoby stupněm *výborně* (2).

V Poděbradech 14. června 2015

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.

IMS UK-FSV